[2019] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 163

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਆਈ

ਬਨਾਮ

NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2463)

ਮਾਰਚ 05, 2019

**[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 – ਧਾਰਾ 68 – ਨਕਦ ਕਰੈਡਿਟ – ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਨ – ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (A.O.) ਨੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕਾਂ/ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਬੈਂਕਿੰਗ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਲੈਣ-ਦੇਣ - A.O. ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - A.O. ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ - ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਹਾਟੀ ਵਿਖੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਥਿਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, A.O. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਦਾਤਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ

A.O. ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਸਕੇ - ਜੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ - ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, A.O. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ A.O. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 190 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 10/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਧਾਰਾ 68 ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ - ਇਸ ਲਈ, A.O. ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

**XXXXXX**



**ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ**

**ਕਿਹਾ : 1. ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 (ਵਿੱਤ ਐਕਟ, 2012 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਵਿੱਚ "ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ**

**ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ, ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ; ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ; ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਸਲ ਉਧਾਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹਨ।** [ਪੈਰੇ **8.1, 8.2 ਅਤੇ 8.3] [176-C-E; 177-A]**

ਕਾਲੇ ਖਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ ਬਨਾਮ **CIT (1963) 50 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 1** (**ਐਸ.ਸੀ.**); ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਟੀ ਬਨਾਮ CIT **(1977) 107 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.** (**ਐਸ.ਸੀ.**) - **ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।**

CIT ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਸੀਸ਼ਨ ਫਾਈਨਾਂਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **(1994) 208 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 465 (Cal)**; CIT ਬਨਾਮ ਓਏਸਿਸ ਹਾਸਪਿਟੈਲਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **333 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 119 (ਦਿੱਲੀ) (2011);** ਸ਼ੰਕਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ **ITO (1985) 23 TTJ (Cal.);** CIT ਬਨਾਮ ਕਾਮਧੇਨੁ ਸਟੀਲ ਐਂਡ ਅਲਾਇਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2012) 206 ਟੈਕਸਮੈਨ 254 (ਦਿੱਲੀ) - ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

**XXXXXX**

2. ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਹਾਟੀ ਦੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ, ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੀਲਡ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। A.O. ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ A.O. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਹਾਟੀ ਵਿਖੇ ਦੋਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ ਲਈ ਰਿਟਰਨ ਭਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਵਿੱਚ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 190 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ

**ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ** ਸੀ। **ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਦੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਫਾਈਲ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਕਰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਅਲੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਰਾਹੀਂ ਗੈਰ-ਹਿਸਾਬਸ਼ੁਦਾ ਧਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਕ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।** (ਪੈਰੇ **9, 12 ਅਤੇ 14) [178-ਏ, ਬੀ; 180-ਐਫ-ਐਚ, 181-ਏ-ਡੀ, ਐਫ-ਐਚ, 182-ਸੀ-ਈ]**

ਸੁਮਤੀ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ CIT **[1995] 214 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 801** (**ਐਸ.ਸੀ.**); CIT ਬਨਾਮ ਪੀ. ਮੋਹਨਕਲਾ **291 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 278**; ਪੀ.ਆਰ. CIT -6, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ NDR ਪ੍ਰਮੋਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **410 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 379**; ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਟੀ ਬਨਾਮ CIT **(1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.** 378; ਨੇਮੀ ਚੰਦ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ CIT **[2003] 264 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 254** (Gau); CIT ਬਨਾਮ ਡਿਵਾਈਨ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਐਂਡ ਫਾਈਨਾਂਸਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ **(2007) 158 ਟੈਕਸਮੈਨ 440**; CIT ਬਨਾਮ ਵੈਲਿਊ ਕੈਪੀਟਲ ਸਰਵਿਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **(2008) 307** ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. **334** - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**।**

CIT ਬਨਾਮ ਲਵਲੀ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **(2008) 299 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 268 (ਦਿੱਲੀ) - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ** ਹੈ।

| **ਕਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ** | | |
|---|---|---|
| **(2008) 299 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 268 (ਦਿੱਲੀ)** | **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ** | **ਪੈਰਾ** 4 |
| **(1994) 208 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 465 (Cal)** | **ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ** | **ਪੈਰਾ 8.2** |

| | | |
|---|---|---|
| (1963) 50 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 1 (ਐਸ.ਸੀ.) | ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ | ਪੈਰਾ 8.2 |
| (1977) 107 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. (ਐਸ.ਸੀ.) | ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ | ਪੈਰਾ 8.2 |
| 333 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 119 (ਦਿੱਲੀ) (2011) | ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ | ਪੈਰਾ 8.3 |
| (1985) 23 TTJ (Cal.) | ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ | ਪੈਰਾ 8.3 |
| (2012) 206 ਟੈਕਸਮੈਨ 254 (ਦਿੱਲੀ) | ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ | ਪੈਰਾ 8.4 |
| [1995] 214 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.801(ਐਸ.ਸੀ.) | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 10 (i) |
| 291 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 278 | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 10 (i) |
| 410 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 379 | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 10(iii) |
| (1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 378 | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 10(iv) |
| [2003] 264 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 254 (Gau.) | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 10 (v) |
| (2007) 158 Taxman 440 | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ10(vii) |
| (2008) 307 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 334 | 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ10(vii) |

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2463.

2018 ਦੇ ITA ਨੰਬਰ 244 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.02.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਏ.ਐਨ.ਐਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਵੀਨਹਾ ਗੌਤਮ, ਰੁਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

**ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.** ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ [Leave granted].

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 2018 ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 244 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 26.02.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

**XXXXXX**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਆਈ ਬਨਾਮ 167

NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ[ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

2. ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ।

3. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ, ਜੋ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

3.1. ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਾ 2009-10 ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ 29.9.2009 ਨੂੰ 7,01,870 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮਦਨ ਦੀ ਅਸਲ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਤਹਿਤ 13.04.2012 ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3.2. ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ 23.04.2012 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ 30.04.2012 ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 13.08.2012 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 13.01.2014 ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ 22.01.2014 ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲਿਖਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ।

3.3. ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਹਾਟੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ 17,60,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ:

| ਲੜੀ ਨੰ: | **ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਦਾ ਨਾਮ** | **ਰਕਮ** |
|---|---|---|
| **(A) ਮੁੰਬਈ ਅਧਾਰਤ ਕੰਪਨੀਆਂ** | | |
| 1. | ਕਲਿਫਟਨ ਸਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 2. | ਲੈਕਸਸ ਇਨਫੋਟੈਕ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 3. | ਨਿਕੋ ਸਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 4. | ਰੀਅਲ ਗੋਲਡ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 5. | ਹੇਮਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |

| | | |
|---|---|---|
| 6. | ਈਟੇਮਿਟੀ ਮਲਟੀ-ਟ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| **(B) ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਧਾਰਤ ਕੰਪਨੀਆਂ** | | |
| 1. | ਨੇਹਾ ਕੈਸੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 2. | ਵਾਰਨਰ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 3. | ਗੋਪੀਕਰ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 4. | ਗੰਗਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 5. | ਗ੍ਰੋਮੋਰ ਫੰਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 6. | ਬਿਆਨਵਾਲਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95.00,000 |
| 7. | ਸੁਪਰ ਫਾਈਨਾਂਸ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 8. | ਸ਼ਿਵਲਕਸ਼ਮੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 9. | ਨਟਰਾਜ ਵਿਨੀਮਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| 10 | ਨੀਲਕੰਠ ਕਮੋਡਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95.00,000 |
| 11. | ਪ੍ਰੋਮੀਨੈਂਟ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ | 95,00,000 |
| (C) ਗੁਹਾਟੀ ਅਧਾਰਤ ਕੰਪਨੀਆਂ | | |
| 1. | ਇਸਪਾਤ ਸ਼ੀਟਸ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| 2. | ਨੋਵੇਲਟੀ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ | 90,00,000 |
| ਕੁੱਲ ਰਕਮ | | 17,60,00,000 |

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 190 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤਾ ਸੀ।

3.4. ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "AO" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 17,60,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਸਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

3.5. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

A.O. ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ 17,60,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।

A.O. ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ A.R. ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ।

3.6. ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਆਮ ਬੈਂਕਿੰਗ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕਾਂ/ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ

ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਹੈ।

3.7. A.O. ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

**XXXXXX**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਆਈ ਬਨਾਮ 169
NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

3.8. A.O. ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੀਲਡ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਹਾਟੀ ਵਿਖੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਥਿਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ A.O. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

| **ਲੜੀ ਨੰ:** | ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਦਾ ਨਾਮ | A.O. ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ | ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਟੈਕਸ |
|---|---|---|---|

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕੀਤੀ ਗਈ |
| 1. | ਕਲਿਫਟੀਅਨ ਸਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ- ਮੁੰਬਈ | ਨੋਟਿਸ 29.11.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। | 95,00,000 |
| 2. | ਲੈਕਸਸ ਇਨਫੋਟੈਕ ਲਿਮਟਿਡ- ਮੁੰਬਈ | ਨੋਟਿਸ 19.11.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। | 95,00,000 |
| 3. | ਨਿਕੋ ਸਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ- ਮੁੰਬਈ | ਨੋਟਿਸ 29.11.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। | 95,00,000 |
| 4. | ਰੀਅਲ ਗੋਲਡਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ- ਮੁੰਬਈ | ਪਤਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਸਹੀ ਪਤਾ ਦੂਜੀ " ਮੰਜ਼ਿਲ, ਬਿੱਗ ਥ੍ਰੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਫਤਰ ਹੇਮਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੰਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। | 90,00,000 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 5. | ਹੇਮਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ - ਮੁੰਬਈ | ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਨਿਰਧਾਰਕ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ। | 95,00,000 |
| 6. | ਈਟੇਮਿਟੀ ਮਲਟੀਟ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ- ਮੁੰਬਈ | ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਨਿਰਧਾਰਕ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ। | 90,00,000 |
| 7. | ਨੇਹਾ ਕੈਸੇਟਸ ਲਿਮਟਿਡ- ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੋਲਕਾਤਾ | 15.12.2011 ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 45,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। (45,00,000/- ਚੈਕ ਨੰਬਰ 039302 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਅਤੇ 45,00,000/- ਰੁਪਏ ਚੈਕ ਨੰਬਰ 039315 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਨੂੰ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਕੁੱਲ | 21.10.2008 ਨੂੰ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਮਦਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਰੁ. 9744 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ਆਮਦਨ 9,744/- ਰੁਪਏ ਦੱਸੀ ਸੀ। | |

**XXXXXX**



| | | | |
|---|---|---|---|
| 8 | ਵਾਰਨਰ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਲਿਮਿਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ 15.12.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 190/- ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਹਰੇਕ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕਵਿਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।<br><br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।(50,00,000/- ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000084 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਅਤੇ ਰੁਪਏ 45,00,000/- ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000083 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਨੂੰ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ ।<br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਕੋਈ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | 21.10.2008 ਨੂੰ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਆਮਦਨ ਕੋਈ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ। |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 9. | ਗੋਪੀਕਰ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ 15.12.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 190/- ਰੁਪਏ ਹਰੇਕ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 45,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।<br><br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। (50,00,000/- ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000040 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਅਤੇ ਰੁਪਏ. 40,00,000/- ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000039 ਮਿਤੀ 21.10.2008 ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ ।<br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 28,387/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | 21.10.2008 ਨੂੰ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 28,387 ਰੁਪਏ ਹੈ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 10. | ਗੰਗਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 50,00,000/- ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000001 ਮਿਤੀ 24.10.2008 ਨੂੰ ਅਤੇ 40,00,000/- ਰੁਪਏ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000002 ਮਿਤੀ 24.10.2008 ਨੂੰ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ । ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 5,850/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | 21.10.2008 ਨੂੰ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਪਸੀ ਆਮਦਨ 5850 ਰੁਪਏ |

**XXXXXX**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 11. | ਗ੍ਰੋਮੋਰ ਫੰਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 14,130/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | 24.10.2008 ਨੂੰ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਿਟਰਨ ਆਮਦਨ 14130 ਰੁਪਏ |
| 12. | ਬਿਆਨਵਾਲਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ (50,0000 ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000020 ਮਿਤੀ 06.11.2008 ਅਤੇ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ 'ਤੇ 06.11.2008 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ 45,00,000/- ਰੁਪਏ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000021 ਮਿਤੀ 06.11.2008 ਨੂੰ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ | 6.11.2008 ਨੂੰ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਿਟਰਨ ਆਮਦਨ 10626 ਰੁਪਏ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ ।<br><br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 10,626/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | |
| 13. | ਸੁਪਰ ਫਾਈਨਾਂਸ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 069123 ਮਿਤੀ 17.11.2008 ਨੂੰ 5000000\- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 40,00,000/- ਰੁਪਏ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 069124 ਮਿਤੀ 17.11.2008 ਨੂੰ ਡਿਊਸ਼ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ | 17.11.2008 ਨੂੰ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 10730 ਰੁਪਏ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | 10,730/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | |
| 14. | ਸ਼ਿਵਲਕਸ਼ਮੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 121824 ਮਿਤੀ 18.11.2008 ਨੂੰ 5000000\- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 121825 ਮਿਤੀ 17.11.2008 ਨੂੰ 45,00,000/- ਰੁਪਏ ਡਿਊਸ਼ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ । | 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਮਿਤੀ 18.11.2008 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 10480 ਰੁਪਏ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 10,480/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | |

**XXXXXX**



| | | | |
|---|---|---|---|
| 15 | ਨਟਰਾਜ ਵਿਨੀਮੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 41,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000098 ਮਿਤੀ 19.11.2008 ਨੂੰ 5000000\- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 000009 ਮਿਤੀ 19.11.2008 ਨੂੰ 45,00,000/- ਰੁਪਏ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਾਏ ।<br><br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ | 19.11.2008 ਨੂੰ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 42083 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | 42083/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | |
| 16 | ਨੀਲਕੰਠ ਕੋਮੋਡਿਟੀਇਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 209681 ਮਿਤੀ 05.12.2008 ਨੂੰ 5000000\- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 209677 ਮਿਤੀ 05.12.2008 ਨੂੰ 45,00,000/- ਰੁਪਏ ਸੈਂਚੁਰੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਢਾਏ।<br>ਮਿਤੀ 5.12.2008 ਨੂੰ 2 ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ 95 ਲੱਖ ਰੁ. ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ<br>ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ | 95,00,000 ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 9420 ਰੁਪਏ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | 9,470/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ | |
| 17 | ਪ੍ਰੋਮੀਨੈਂਟ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲਕਾਤਾ | ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦੇ 47,500 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 205185 ਮਿਤੀ 05.12.2008 ਨੂੰ 5000000\- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 205189 ਮਿਤੀ 05.12.2008 ਨੂੰ 45,00,000/- ਰੁਪਏ HDFC (ਸੈਂਚੁਰੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ) ਤੋਂ ਕਢਾਏ। | ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 10307 ਰੁਪਏ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 10307/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। | |

A.O. ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

**XXXXXX**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਆਈ ਬਨਾਮ 172
NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

ਗੁਹਾਟੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਇਸਪਾਤ ਸ਼ੀਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਨੋਵੇਲਟੀ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਤੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

3.9. ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, A.O. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

A.O. ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ:

i. ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ-ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ-ਨਿਰਧਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਵਜੋਂ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹਰੇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਲਈ 190 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇੰਨੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੁੱਲ ਸਿਰਫ 10 ਰੁਪਏ ਸੀ।

ii. ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

iii. ਲਗਭਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

iv. ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ-ਕੰਪਨੀ A.O. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕਿ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ।

A.O. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਕ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ-ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ 17,60,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

4. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ)-I, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ CIT ਬਨਾਮ ਲਵਲੀ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ[1] ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

"ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ (1) ਕਰਜ਼ਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; (2) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਇਹ ਬੈਂਕਿੰਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਕੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (3) ਕਰਜ਼ਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਤਾਕਤ; (4) ਜੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਰਜਿਸਟਰ, ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ, ਸ਼ੇਅਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਜਿਸਟਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈਣਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਦੀ ਪੈਨ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪਤੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੇਰਵੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ; (5) ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਉਲਟ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੈਣਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਇਸ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੈਣਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ SLP ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

---

[1] (2008) 299 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 268 (ਦਿੱਲੀ)

**XXXXXX**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ)-1, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ 11.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ A.O. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ, ਪੈਨ ਨੰਬਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਆਮ ਬੈਂਕਿੰਗ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸੀ।

5. ਮਾਲੀਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ITAT" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ITAT ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 16.10.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ CIT(A) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

6. ਰੈਵੇਨਿਊ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 260A ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ I.T.A. ਨੰਬਰ 244/2018 ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਇਕਪਾਸੜ ਚੱਲਿਆ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 26.02.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ

ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ।

**XXXXXX**

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਆਈ ਬਨਾਮ 175
NRA ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ SLP (C) ਨੰਬਰ 29855/2018 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 12.11.2018 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਛੇ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲਾ 02.01.2019 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 18.01.2019 ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਕਪਾਸੜ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 23.01.2019 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

“ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 12.11.2018 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 22.12.2018 ਦੀ ਦਫਤਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕਲੌਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮਿਤੀ 02.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਕਪਾਸੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।“

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਯਾਨੀ 31.01.2019 ਅਤੇ 05.02.2019 ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਖਰਕਾਰ 05.02.2019 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

8. ਅਸੀਂ ਮਾਲ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

8.1. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।

**XXXXXX**



ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 (ਵਿੱਤ ਐਕਟ, 2012 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"68. ਨਕਦ ਕਰੈਡਿਟ- ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਵਿੱਚ "ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

8.2. ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਹੈ।

ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ[2]:

• ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ।

• ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ; ਅਤੇ

• ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਲੇ ਖਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ ਬਨਾਮ CIT[3] ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਟੀ ਬਨਾਮ CIT[4] ਦੇ ਲੈਂਡਮਾਰਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਪਛਾਣ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ AO ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 68 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲੀਆ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਹੈ।

8.3. ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਸਲ ਉਧਾਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

---

[2] CIT ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਸੀਸ਼ਨ ਫਾਈਨਾਂਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (1994) 208 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 465 (Cal)

[3] [1963] 50 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 1 (ਐਸ.ਸੀ.)

[4] [1977] 107 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. (ਐਸ.ਸੀ.)

**XXXXXX**



CIT ਬਨਾਮ ਓਏਸਿਸ ਹਾਸਪਿਟੈਲਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ[5] ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ , ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ:

"ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 68 ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ: (i) ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ; (ii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ/ਨਿਵੇਸ਼; ਅਤੇ (iii) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਤੱਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ੰਕਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ITO[6] ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ

ਲਿਆ ਸੀ। ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਣਐਲਾਨੀ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8.4. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ CIT ਬਨਾਮ ਕਾਮਧੇਨੁ ਸਟੀਲ ਐਂਡ ਅਲਾਇਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 7 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“38. ਉਸ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਜਾਂਚ) ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਫਰਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਰੈਕੇਟ ਲੱਭਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿਅਰਥ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਣ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਿੰਕ ਗਾਇਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਰੋਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

9. ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

---

[5] 333 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 119 (ਦਿੱਲੀ) (2011)

[6] [1985] 23 TTJ (Cal.)

[7] (2012) 206 ਟੈਕਸਮੈਨ 254 (ਦਿੱਲੀ)

**XXXXXX**

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਹਾਟੀ ਦੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ, ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੀਲਡ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।

10. ਅਸਪਸ਼ਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਐਂਟਰੀਆਂ /ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ:

i. ਸੁਮਤੀ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ CIT[8] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ 'ਚ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਰਸੀਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਭਾਗ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ii. CIT ਬਨਾਮ ਪੀ. ਮੋਹਨਕਲਾ[9] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ii) ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਰਕਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਜਾਂ ਤਾਂ (a) ਨਿਰਧਾਰਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਰੈਡਿਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ (b) ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਰਕਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਚਿਤ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਟੈਕਸਦਾਤਾ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਲੈਣ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਵੀਕਾਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

---

[8] [1995] 214 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 801 (ਐਸ.ਸੀ.)

[9] 291 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 278

**XXXXXX**

iii. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ PR.CIT-6 ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ NDR ਪ੍ਰਮੋਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ[10] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

iv. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਦ ਕਰੈਡਿਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਕ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ 'ਤੇ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਟੀ ਬਨਾਮ CIT[11] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ AO ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

v. ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੇਮੀ ਚੰਦ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ CIT[12] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਚੈੱਕ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।:

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਆਪਣੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬੋਝ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਝ ਮਾਲੀਆ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ

ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਚੈੱਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਰਕਮ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਖੁਦ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

vi. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਿਸ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਇੱਕ ਦੂਤ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੀ, ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ/ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਦਿ।

---

[10] 410 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 379

[11] (1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 378

[12] [2003] 264 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 254 (Gau.)

[13] CIT ਬਨਾਮ ਐਨ.ਆਰ. ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ (ਪੀ.) ਲਿਮਟਿਡ [2014] 42 taxmann.com 339/222 ਟੈਕਸਮੈਨ 157 (Mag.) (ਦਿੱਲੀ)

**XXXXXX**



ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਅਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਚੈਨਲ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

vii. ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਹਨ CIT ਬਨਾਮ ਡਿਵਾਈਨ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਐਂਡ ਫਾਈਨਾਂਸਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ[14], ਅਤੇ CIT ਬਨਾਮ ਵੈਲਿਊ ਕੈਪੀਟਲ ਸਰਵਿਸ (ਪੀ.) ਲਿਮਟਿਡ।[15]

11. ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਕਮ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

i. ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ AO ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ii. ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੈਣਦਾਰ/ਗਾਹਕ ਦੀ ਕਰਜ਼ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਨਾਮ-ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ।

iii. ਜੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

12. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, A.O. ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

i. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ:

a. ਹੇਮਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਈਟਰਨਿਟੀ ਮਲਟੀ ਟ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਤੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ।

---

[14] (2007) 158 ਟੈਕਸਮੈਨ 440

[15] [2008]307 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 334

**XXXXXX**



b. ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ A.O. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

c. ਗੁਹਾਟੀ ਵਿਖੇ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਪਾਤ ਸ਼ੀਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਨੇਵੇਲਟੀ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਪਾਈ ਗਈ।

ii. ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ ਲਈ ਰਿਟਰਨ ਭਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਕੋਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 2009-10 ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ:

ਨੇਹਾ ਕੈਸੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ - ਕੋਲਕਾਤਾ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ 9,744/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਸਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਾਰਨਰ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ- ਕੋਲਕਾਤਾ ਨੇ ਨਿਲ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿੱਚ 95,00,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਸਨ।

ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਗੰਗਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ - ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 5,850 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਭਰੀ ਸੀ ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਦਿ ਵਿਚ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

iii. ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 190 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 10/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਸੀ।

iv. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
v. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਦੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਫਾਈਲ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

**XXXXXX**



13. ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ A.O. ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਲਡ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ - ਨਿਰਧਾਰਕ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਜ਼ੀਰੋ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੰਪਨੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਯੋਗਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਅਲੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ/ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ A.O. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਲਡ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

14. ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਿਸਾਬਸ਼ੁਦਾ ਧਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਕ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ A.O. ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗੀ।

15. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੰਪਨੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ - ਮਾਲੀਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ITAT ਅਤੇ CIT ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। A.O. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi